

Република Српска
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Сенат Универзитета

Број: 02/04-3.1551-6/23
Дана, 06.07.2023. године

На основу члана 54. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 67/20), члана 34. Статута Универзитета у Бањој Луци, а након разматрања Стратегије обезбјеђења квалитета, Сенат Универзитета у Бањој Луци, на 95. сједници од 06.07.2023. године, д о н и о ј е

О Д Л У К У

I

Усваја се Стратегија обезбјеђења квалитета.

II

Саставни дио ове Одлуке је Стратегија обезбјеђења квалитета.

III

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

О б р а з л о ж е њ е

Сенат Универзитета у Бањој Луци је, на својој 95. сједници одржаној дана 06.07.2023. године, након разматрања Стратегије обезбјеђења квалитета, достављеног од стране канцеларије проректора за наставу и студентска питања проф. др Страина Посављака, донио одлуку као у диспозитиву.

Достављено:

1. Ректору Универзитета,
2. Проректору за наставу
и студентска питања,
3. а/а.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА
РЕКТОР

Проф. др Радослав Гајанин, с.р

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

UNIVERSITY OF BANJA LUKA

СТРАТЕГИЈА ОБЕЗБЈЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Бања Лука, 6. 7. 2023. године

САДРЖАЈ

1. СТРАТЕШКЕ СМЈЕРНИЦЕ	4
1.1. УВОД.....	4
1.2. ПРИНЦИПИ И НАЧЕЛА.....	4
1.3. ВИЗИЈА И МИСИЈА	4
1.4. ЦИЉЕВИ ОБЕЗБЈЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА.....	4
1.5. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	5
1.6. ИЗРАДА, ОДОБРАВАЊЕ И ИЗДАВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	5
2. ЕВРОПСКА И ДРЖАВНА РЕГУЛАТИВА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ.....	5
2.1. БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА	5
2.2. ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ	6
2.3. СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ И КРИТЕРИЈУМИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ	7
3. СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ОБЕЗБЈЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА	8
4. АКТИВНОСТИ НА ОБЕЗБЈЕЂЕЊУ КВАЛИТЕТА	8
4.1. РАЗВОЈ И СТРАТЕГИЈА УНИВЕРЗИТЕТА.....	8
4.2. ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА.....	9
4.3. ОЦЈЕЊИВАЊЕ СТУДЕНАТА.....	9
4.4. ЉУДСКИ РЕСУРСИ.....	10
4.4.1 Политика развоја наставног кадра.....	10
4.4.2 Преглед расположивог и потребног наставног кадра.....	10
4.4.3 Анализа оптерећења наставног особља.....	11
4.4.4 Квалитет и компетентност наставног кадра.....	11
4.5. КВАЛИТЕТ ИНФРАСТРУКТУРЕ.....	11
4.6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ.....	11
4.7. ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЈАВНОСТ	12
4.8. КВАЛИТЕТ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ	12
4.9. КВАЛИТЕТ УПИСАНИХ СТУДЕНАТА	13
4.10. КВАЛИТЕТ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА.....	14
4.10.1. Покривености наставе литературом.....	14
4.10.2. Квалитет наставне литературе.....	14
4.10.3. Анкетирање студената о квалитету наставног процеса.....	15
4.10.4. Реализација наставе у школској години.....	15
4.11. КВАЛИТЕТ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА	15
4.12. КВАЛИТЕТ ФИНАНСИРАЊА.....	16
4.13. ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА	17
5. РЕФЕРЕНЦЕ.....	17

1. СТРАТЕШКЕ СМЈЕРНИЦЕ

1.1. УВОД

Стратегија обезбјеђења квалитета (у даљем тексту: Стратегија) јесте, поред Политике квалитета, основни стратешки документ за успостављање, праћење и унапређење система квалитета на Универзитету у Бањој Луци.

Стратегија се односи на обезбјеђење квалитета студијских програма, наставног процеса, научноистраживачког, умјетничког и стручног рада, наставног кадра, студената, међународне сарадње, информационог система, инфраструктуре и финансирања.

1.2. ПРИНЦИПИ И НАЧЕЛА

Рад Универзитета заснива се на следећим принципима:

- поштовање људских права и грађанских слобода, укључујући забрану свих видова дискриминације;
- поштовање академских слобода и аутономије Универзитета;
- уважавање вриједности националне и европске традиције;
- тежња ка изврности и јединство наставе и научноистраживачког, односно умјетничког рада;
- усклађивање са европским стандардима квалитета у високом образовању;
- Унапређивање међународне сарадње кроз веће учешће у међународним пројектима и мобилности наставног кадра и студената;
- учешће студената у управљању и одлучивању;
- транспарентност према јавности и грађанима.

Општа стратешка начела Универзитета дата су детаљно у Стратегији развоја Универзитета у Бањој Луци за период 2017–2025. године [1].

1.3. ВИЗИЈА И МИСИЈА

Визија

Универзитет постиже европске стандарде и доприноси укупном развоју знања, а кроз истраживање, науку, иновације и интернационализацију унапређује наставни процес и подстиче економски развој друштва.

Мисија

Универзитет у свим научним областима образује међународно компетентне људске ресурсе, способне да професионално и квалитетно одговоре захтјевима модерне привреде.

1.4. ЦИЉЕВИ ОБЕЗБЈЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Основни циљеви обезбјеђења квалитета су:

- побољшање квалитета студијских програма, наставног процеса и услова рада;
- повећање обима и квалитета научноистраживачког и умјетничког рада и примјене и комерцијализације њихових резултата;
- континуирано унапређење компетентности Универзитета;
- повећање обима међународне сарадње и интернационализације Универзитета и промовисање мобилности студената, наставника и сарадника;

- унапређење сарадње са домаћим стратешким партнерима;
- континуирано унапређење механизма обезбјеђења квалитета;
- повећање ефикасности студирања и прихватање студената као партнера у процесу високог образовања;
- успостављање сталне сарадње са послодавцима и дипломираним студентима у циљу добијања повратних информација о квалитету студијских програма;
- повећање доприноса привредном, културном и академском животу локалне и националне заједнице;
- континуиран развој универзитетског информационог система;
- повећање видљивости универзитета и јавно публиковање резултата вредновања квалитета;
- коришћење савремених технологија и оптимално коришћење ресурса.

1.5. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија се односи на документоване поступке, активности, процесе и ресурсе битне за његов одрживи развој, са посебним нагласком на оне који утичу на квалитет. Кључни процеси се пројектују и успостављају у оквиру система квалитета, сагласно Стандардима и смјерницама за обезбјеђење квалитета у европском простору високог образовања.

Систем квалитета треба да обезбиди побољшање позиције Универзитета на свјетским листама високошколских установа, уз стално задовољење потреба свих заинтересованих страна, успостављање одрживог раста и развоја и стварање угледа друштвено одговорне институције.

1.6. ИЗРАДА, ОДОБРАВАЊЕ И ИЗДАВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Израду Стратегије обезбјеђења квалитета врши Комитет за обезбјеђење квалитета, а разматра, усваја и одобрава за примјену Сенат Универзитета.

Стратегију по потреби треба преиспитивати у циљу провјере њене усаглашености са важећим издањима стандарда који су чинили основу за њену израду, као и њене адекватности у односу на постављене циљеве квалитета и одрживог развоја, развојне и организационе промјене Универзитета и промјене у окружењу.

Измјене стратегије предлаже Комитет за обезбјеђење квалитета, а разматрање и усвајање њених измјена у надлежности је Сената.

Након усвајања измјена издаје се нова верзија стратегије са ознаком ревизије.

За ажурност важеће копије стратегије на веб-страници Универзитета одговоран је проректор за наставу и студентска питања.

2. ЕВРОПСКА И ДРЖАВНА РЕГУЛАТИВА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

2.1. БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА

Болоњска декларација и Лисабонска стратегија зацртале су правце развоја високог образовања двадесет првог вијека. Болоњском декларацијом Европа је покренула реформу високог образовања са циљем да смањи разлике у националним високообразовним системима и побољша сарадњу, размјену и ширење знања. У Лисабонској стратегији високо образовање се сматра главном снагом за развој економије засноване на знању, својствене најнапреднијим државама у свијету. Важна улога у овим

процесима додјељује се обезбјеђењу квалитета као незаобилазном услову за успјех реформи. Од високошколских установа тражи се *системски приступ питањима академских стандарда¹ и образовних процеса.*

Према *Закону о обезбјеђењу квалитета у високом образовању Републике Српске (2020), [2]* обезбјеђење квалитета је аспект управљања процесима којим се врши планирање, надзор над извођењем и унапређење кључних активности с крајњим циљем постизања повјерења заинтересованих страна да ће очекивани ниво квалитета бити остварен. Истим Законом дефинисани су унутрашњи и вањски систем обезбјеђења квалитета у Републици Српској. Формално препознавање и признавање квалитета изводи се у поступку *акредитације*, кроз који се провјерава да ли студијски програм или институција испуњава праг критеријума квалитета.

Чињеница да се Република Српска укључила у болоњски процес и определијелила за улазак у Европски простор високог образовања (European Higher Education Area – ЕНЕА) обавезује да се слиједи европске иницијативе и захтјеви везани за обезбјеђење квалитета. Међутим, чак и да се оставе по страни европски захтјеви и пракса, питање квалитета не може се заобићи. Није то само европско питање. У цијелом свијету се инсистира на квалитету и стандардима, и обезбјеђење квалитета се повезује са одговорношћу према студентима, послодавцима и широј друштвеној заједници.

2.2.ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Да помогну разумијевању деликатних питања квалитета, европски министри образовања су на конференцији у Берлину, 2003. године, покренули израду упутстава, критеријума и процедура за обезбјеђење квалитета у високом образовању. Резултат те иницијативе је документ „Стандарди и смјернице за обезбјеђење квалитета у европском простору високог образовања” (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG), усвојен на министарској конференцији у Бергену 2005. године, а последњи пут ревидиран на Министарској конференцији у Јеревану 2015. године.

Стандарди су засновани на генеричким принципима и њима су дати захтјеви које би требало испунити, при чему не прописују начин на који то урадити. Прецизне процедуре и специфични захтјеви ствар су поједине институције и представљају важне елементе њене аутономије и одговорности.

Европски стандарди су израђени у три дијела:

- Стандарди за унутрашње обезбјеђење квалитета у високошколским установама;
- Стандарди за екстерно обезбјеђење квалитета у високом образовању; и
- Стандарди за агенције за екстерно обезбјеђење квалитета.

Овај документ односи се само на први дио, тј. на стандарде за унутрашње обезбјеђење квалитета.

Иако поједини дијелови стандарда обрађују различите аспекте квалитета, ипак их прожимају јединствени принципи, а то су:

- високошколске установе првенствено су одговорне за свој квалитет и за његово обезбјеђивање;
- обезбјеђивање квалитета одговара разноврсности система високог образовања, високошколских установа, програма и студената;

---

¹ Академски стандарди се односе на ниво и обим знања, вјештина и компетенција које треба да посједује особа којој се додијели диплома високошколске квалификације.

- обезбјеђивањем квалитета пружа се подршка развоју културе квалитета;
- обезбјеђивање квалитета узима у обзир потребе и очекивања студената, свих других заинтересованих страна и друштва.

Према ESG „квалитет у високом образовању је вишедимензионални концепт који укључује све његове функције и активности...” Сагласно томе, ESG стандарди за интерно обезбјеђење квалитета садрже десет дијелова, а то су:

- политика за обезбјеђење квалитета (високошколских установа и студијских програма);
- израда и одобравање студијских програма;
- учење, подучавање и провјера знања усмјерени на студента;
- пријем студената, њихово напредовање кроз студије, признавање и сертификација;
- наставно особље;
- ресурси за учење и подршка студентима;
- управљање информацијама;
- информисање јавности;
- стално праћење и периодична ревизија програма; и
- циклична екстерна процјена квалитета.

2.3. СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ И КРИТЕРИЈУМИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ

У Републици Српској свеобухватно је уређена област обезбјеђења квалитета у високом образовању. Поред Закона о високом образовању [2] и Закона о обезбјеђењу квалитета у високом образовању Републике Српске [3], донесен је и читав сет упутстава, правилника и стандарда за различите нивое и моделе акредитације које је дефинисала *Агенција за високо образовање Републике Српске* (АВОРС). Овим нормативним актима прецизније су дефинисане процедуре у вези са поступцима почетне акредитације нових високошколских установа и/или нових студијских програма, са акредитацијом студијских програма и високошколских установа, тематским вредновањем и вањским независним периодичним процјенама унутрашњег система обезбјеђења квалитета.

Акредитација високошколских установа према Стандардима за акредитацију високошколских установа Републике Српске [4] и студијских програма према Стандардима за акредитацију студијских програма првог и другог циклуса студија [5], дио су континуираних напора и активности у реформи високог образовања у складу са болоњским процесом. Како је то дефинисано на интернетској страници АВОРС, предмет акредитације су високошколске установе и студијски програми који изводе, укључујући поступке управљања високошколском установом, процесе реализације студијских програма, унутрашњи систем квалитета високошколске установе, као и капацитете, ресурсе и потенцијале, те флексибилност високошколске установе. Коначан циљ таквих процеса јесте препознавање система високог образовања Републике Српске у Европском простору високог образовања (ЕНЕА).

Треба стално имати на уму да је обезбјеђење квалитета у високом образовању деликатан задатак који не смије бити сведен на механичке, формализоване процесе, него посвећен изградњи позитивног односа према квалитету – културе квалитета, широм цијеле институције и код сваког појединца, наглашавајући стално питања унапређења квалитета.

3. СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ОБЕЗБЈЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА

Субјекти система обезбјеђења квалитета су:

- Управни одбор Универзитета;
- Сенат Универзитета;
- Комитет за обезбјеђење и унапређење квалитета;
- научно-наставно / умјетничко-научно-наставна вијеће факултета / Академије умјетности;
- Одбор за праћење и унапређење квалитета факултета / Академије умјетности;
- наставно и ненаставно особље;
- студенти.

Надлежности субјеката система обезбјеђења квалитета дефинисане су Законом о високом образовању [2], Статутом Универзитета у Бањој Луци [6], Правилником о организацији и раду Комитета за обезбјеђење и унапређење квалитета [7] и Правилником о организацији и раду одбора за обезбјеђење и унапређење квалитета [8].

4. АКТИВНОСТИ НА ОБЕЗБЈЕЂЕЊУ КВАЛИТЕТА

У овом поглављу разрађене су конкретне активности на обезбјеђењу квалитета по појединим стандардима квалитета. Сљедећи основни циљеви усмјеравали су разраду активности:

- сврсисходност;
- дјелотворност;
- минимизирање оптерећења;
- креативност.

Сврсисходност – У погледу евиденције коју је потребно водити одабрана је искључиво она која показује ниво квалитета.

Дјелотворност – Одабрани показатељи квалитета упућују на активности које треба проводити да би дошло до побољшања квалитета.

Минимизирање оптерећења – Ово подразумијева обезбјеђење квалитета уз минимално оптерећење академског особља. Све већи број информација ће се добијати из информационог система како се он буде развијао, чиме ће се оптерећење особља смањивати. С друге стране, постоји дио евиденције која се не мијења често, него се при измјени само ажурира.

Креативност – Чланицама је остављено довољно могућности да испоље сопствену инвентивност у обезбјеђењу и унапређењу квалитета.

4.1. РАЗВОЈ И СТРАТЕГИЈА УНИВЕРЗИТЕТА

Универзитет је определијен за систематски приступ сопственом развоју кроз израду средњорочних стратегија развоја, за периоде не краће од три године. Актуелна Стратегија развоја Универзитета [1] усвојена је за период од осам година (2017–2025). Израду стратегије развоја покрене ректор припремом приједлога или именовањем радне групе која ће припремити приједлог. Приједлог стратегије развоја подвргава се широкој интерној расправи која, поред академског особља, укључује представнике из реда административног особља и студената. О неким питањима развоја узима се у обзир и мишљење изван Универзитета, од релевантних друштвених институција, послодаваца,

других универзитета у земљи и свијету, представника свршених студената итд. Стратегију развоја усваја Сенат, након чега је доступна јавности.

Универзитет и чланице Универзитета треба да у својим програмима рада укључе смјернице дате Стратегијом развоја Универзитета.

На крају сваке године изводи се анализа реализације годишњих програма рада Универзитета и његових чланица. Управни одбор, на једној од сједница која треба да буде одржана најкасније до краја фебруара текуће године, анализира остварење годишњег програма рада из претходне године. Закључци те анализе усмјеравају израду програма рада за наредну годину.

4.2. ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Примарни циљ Универзитета – успостављање и одржавање високих академских стандарда – не може се ни замислити без системског приступа квалитету студијских програма. Такво одређивање Универзитет је исказао доношењем Упутства за израду и побољшање студијских програма [9], у којем су, поред одређених упутстава и препорука за израду студијских програма, изложени основни принципи и нормативи које програми треба да испуњавају, као и процедура саме израде. Према Програму рада Универзитета за 2023. годину, ово упутство потребно је у извјесној мјери иновирати.

Универзитет се приликом одобравања нових студијских програма руководи документима: Правилником о почетној акредитацији високошколских установа и студијских програма [10] и Стандардима за почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма [11] прописаних од стране Агенције за високо образовање Републике Српске. Њихова основна сврха је унапређење квалитета високог образовања, подстицај стварању перспективног окружења за развој каријера високообразованих стручњака, те изградња повјерења између свих заинтересованих страна у систему високог образовања.

Измјене постојећих студијских програма регулисане су Законом о високом образовању [2].

За студијски програм чије је извођење у току, морају се радити периодични извјештаји о самовредновању, у којима треба да стоје критички осврти на квалитет студијског програма и потребе за његовим измјенама. Садржај извјештаја о самовредновању треба да прати Стандарде за акредитацију студијских програма првог и другог циклуса.

Подразумијева се да је неопходно успоставити базе података о предузећима и институцијама у којима су студенти запослени и имати сталне контакте са бившим студентима ради вођења и ажурирања евиденције о њиховом запослењу. Та евиденција служи за прибављање повратних информација, а у сврху провјере исхода учења за студијски програм, као и за све предмете који припадају студијском програму. Најнапреднији приступи сигурно ће укључити и евиденцију о незапосленим, како би се то довело у евентуалну везу са постигнутим исходима учења или са другим, позитивним или негативним, појавама у друштву.

4.3. ОЦЈЕЊИВАЊЕ СТУДЕНАТА

Политика испитивања и оцјењивања мора да обезбиједи одржавање академских стандарда на задовољавајућем нивоу. Оцјењивање се мора изводити на високо професионалан и непристрасан начин јер додијелене оцјене имају важан утицај на каријеру студента, а исто тако и на углед Универзитета.

Основни захтјев европских стандарда квалитета је да оцјењивање буде тијесно повезано

са специфицираним исходима учења, да оцјене буду мјерило нивоа до којег су постигнута очекивана знања и способности и други циљеви програма. Исто тако, од оцјењивања се очекује да служи својој сврси: дијагностичкој, формативној или сумативној.

Правила студирања на I и II циклусу академских студија [12] регулишу велики број питања која су апострофирана у ESG, као што су: питања правовременог упознавања студената са облицима, карактером и терминима провјере знања, правила за формирање коначне оцјене, обавезну јавност испита, могућност увида у резултате, обавезу образложења резултата, питања одсуства, болести, жалбене процедуре, комисијског испита итд. У овом и другим актима (нпр. силабусима) дефинисани су и предуслови за похађање предмета вишег нивоа и критеријуми за напредовање.

Мјере везане за недозвољено понашање студената на испиту прописане су Правилником о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Бањој Луци [13].

Најважније је успоставити јасну везу испитних задатака са исходима учења. За сваки предмет треба унапријед изложити које ће се методе испитивања примјењивати, којег карактера и сложености ће бити испитни задаци и који критеријуми ће се примјењивати за оцјену појединих исхода учења.

4.4. ЉУДСКИ РЕСУРСИ

4.4.1 Политика развоја наставног кадра

Квалитет наставног кадра на Универзитету у Бањој Луци постиже се редовном анализом расположивог кадра и потреба, избором по јавним процедурама које афирмишу научна, истраживачка и педагошка постигнућа, као и допринос кандидата привредном, друштвеном и културном развоју заједнице, провјером квалитета рада у настави и истраживању и стварањем услова за перманентно образовање и напредовање.

Процедура за избор наставног особља дефинисана је Правилником о условима за избор у научно-наставна, умјетничко-наставна, наставна и сарадничка звања у Републици Српској [14] и биће предмет сталног усавршавања како би се дошло до рјешења које гарантује да се у отвореној конкуренцији врши објективан избор најквалитетнијих кандидата.

Политика развоја наставног кадра усмјерена је на стварање повољних услова за рад и развој привлачних за најбоље академске раднике.

4.4.2 Преглед расположивог и потребног наставног кадра

На основу Правилника о стандардима и нормативима за финансирање јавних високошколских установа [15] факултети / Академија умјетности праве статистички преглед расположивог и потребног кадра по студијским програмима и ужим научним областима (УНО), старајући се и о томе да структура УНО и распоред предмета по њима буду правилни и повољни.

Потребе се рачунају по студијским програмима, полазећи од појединих предмета. Треба се држати рационалних рјешења и узети у обзир заједничке предмете на различитим студијским програмима.

Кад наставу на предмету изводи више наставника, због специјализације у оквиру предмета (Медицински факултет, Пољопривредни факултет, итд.), садржај предмета треба подијелити на специјалистичка подручја, уводећи коефицијент учешћа појединог подручја у предмету, па израчунати потребе за наставницима по подручјима. Укупне

потребе за факултет добијају се сумирањем резултата по студијским програмима.

4.4.3 Анализа оптерећења наставног особља

Оптерећење наставног кадра потребно је посебно обрадити. Оно се не мора слагати са сликом расположивости наставног особља. Студијски програм може бити обезбијеђен с наставним кадром, а да оптерећење појединих наставника буде неуједначено. Универзитет мора настојати да уједначи оптерећење својих наставника и сарадника.

Факултети треба да направе анализу оптерећења сваког наставника и сарадника.

За предвиђање појава и пројектовање развоја наставног кадра потребно је пратити и структуру по звањима, старосну структуру, предвиђати напредовање, напуштање и пензионисање. Након проведених анализа израђује се план запошљавања приправника и наставника у вишем звању са нагласком на тренутно приоритетну област.

На основу приједлога достављених са факултета / Академије умјетности, дефинише се консолидовани план развоја наставног кадра Универзитета.

4.4.4 Квалитет и компетентност наставног кадра

Ово се односи на суштински квалитет наставника и сарадника у настави, истраживању и другим активностима унутар и изван Универзитета.

За универзитет је најважније да наставно особље изводи квалитетну наставу и да има квалитетне истраживачке резултате. Међутим, поред ових стручних, битне су и наставничке компетенције, које, између осталог, укључују квалитетно планирање наставног процеса, способност комуникације, сарадње са колегама и студентима, дигиталне компетенције, презентационе вјештине, организационе способности и др., као и референце изван факултета и Универзитета, нарочито оне које доприносе угледу Универзитета.

4.5. КВАЛИТЕТ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Универзитет подстиче и подржава руководства чланица да стално прилагођавају обим и структуру простора и опреме потребама студената и студијских програма. Подразумијева се да свака чланица Универзитета испуњава минималне услове према Стандардима за акредитацију високошколских установа Републике Српске [4], да ради на остварењу предвиђених оптималних услова, а тамо гдје су они постигнути да тежи стандардима развијених земаља.

Руководство факултета посједује вјеродостојан преглед учионичког, лабораторијског, кабинетског, административног и слободног простора. Универзитет ће се старати да се постигне уравнотежен однос наведених просторних ресурса по чланицама.

Универзитет настоји да обезбиједи квалитетну лабораторијску опрему не само за потребе наставе већ и за истраживачке активности наставног кадра и студената мастер и докторских студија. Наставно особље треба пратити токове развоја датог подручја и настојати обезбиједити савремену опрему за истраживање у том подручју кроз учешће у међународним и домаћим пројектима, сарадњом са привредним субјектима и др.

4.6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Модеран универзитет, од којег се тражи да непрестано унапређује своје пословање, мора имати дневно расположиве информације о стању својих ресурса и активности. Такав универзитет не може се изградити без подршке напредних информационо-

комуникационих технологија. Универзитет је успоставио интегрисани информациони систем (ФИС) који покрива све његове битне процесе: планирање и реализацију наставе, планирање испитних рокова и пријаву испита, праћење и евидентирање научно-истраживачког рада наставника и сарадника, вођење досијеа студената, пословне функције, библиотекарство, анкетирање студената, управљање документима, међународну сарадњу, јавно представљање, штампање извјештаја везаних за студенте (статистика уписа, успјеха студената, пролазности на испитима и др.), штампање диплома и додатка дипломи, итд.

Интегрисани информациони систем посједује висок степен заштите података и интегрисан је са веб-порталом Универзитета. На годишњем нивоу се од свих корисника прикупљају примједбе и приједлози који се преиспитују и користе за унапређење ФИС-а. Универзитет константно проводи активности на кадровском јачању Универзитетског рачунарског центра и изградњи и унапређењу хардверске инфраструктуре.

Руководства факултета су дужна да обезбиједу досљедну и потпуну примјену свих имплементираних дијелова информационог система.

4.7. ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЈАВНОСТ

Интернетска страница Универзитета, осим основних информација о Универзитету, важећих правних прописа, информација о студијама, науци, сарадњи, студентима, квалитету, новостима, итд., даје и повезнице са интернетским страницама чланица Универзитета.

Свака чланица самостално креира сопствену интернетску страницу, али је дужна да се придржава договорених стандарда у погледу технологије, садржаја и изгледа странице. Факултет / Академија умјетности битне информације о студијским програмима, као што су назив, циљеви, исходи, план и програм студијског програма, морају да дају и на енглеском језику.

На интернетској страници не смије бити неутемељеног пропагандног садржаја.

Факултети и Академија умјетности треба да направе годишњу презентацију значајнијих резултата попут: заинтересованости студената, броја уписаних, броја дипломираних, најуспјешнијих студената, информација о запошљавању студената, успјешним каријерама, најистакнутијим радовима, новим издањима.

Комуникација с јавношћу не смије се свести само на интернетске презентације. Универзитет, као и његове чланице, организују и друге облике представљања у јавности. Дају изјаве новинарима, учествују у радио и ТВ емисијама, представнике власти, институција, предузећа и медија позивају за дан факултета, дане научно-стручних скупова и осталих запаженијих догађаја.

Од промотивног материјала штампа се водич за студенте, водич за послодавце (информациони пакет) и друге брошуре о Универзитету. Организују се дани отворених врата и промоција по средњим школама. Представљају се истраживачки потенцијали и резултати.

Чланице праве годишњи план активности на пољу комуникације с јавношћу, и воде евиденцију о јавном представљању.

4.8. КВАЛИТЕТ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ

Јачање међународне сарадње има повратни ефекат на квалитет свих елемената и процеса пословања Универзитета: студијских програма, студената, наставног кадра,

истраживачког рада, финансирања итд. Мобилност студената и особља и учешће на међународним пројектима последњих година добијају посебан значај. Универзитет је креирао Стратегију интернационализације [16], у којој су дати стратешки циљеви интернационализације и мјере за њихово остварење.

Универзитет константно унапређује међународну сарадњу кроз склапање билатералних уговора (споразума) са иностраним и домаћим универзитетима, чланство у међународним мрежама и асоцијацијама. Учешће у међународним пројектима може се прегледати и на веб-порталу Универзитета.

Универзитет је пуноправни члан Европске асоцијације универзитета (EUA) и члан је Конзорцијума институција високог образовања Кине и земаља Централне и Источне Европе (CCNEIC).

Преглед показатеља интензитета међународне сарадње по чланицама прати се на годишњем нивоу.

У циљу ефикасније припреме и реализације: пројеката, склапања билатералних споразума и мобилности студената и запослених, Универзитет је усвојио сљедеће акте: Упутство о начину и реализацији пројеката на Универзитету у Бањој Луци [17], Правила за пријаву и реализацију ERASMUS+ пројеката на Универзитету у Бањој Луци [18], Правила за пријаву и реализацију CEEPUS III мрежа [19], Правилник о поступку закључивања уговора о академској, пословно-техничкој и стручној сарадњи [20] и Правилник о међународној размјени студената и особља [21].

Чланице су дужне да обезбиједи податке о пројектима и уговорима предвиђене у бази података. Поред тога, за оне пројекте који се воде са нивоа чланица дужне су да воде сопствену евиденцију о активностима и резултатима који се не чувају у бази података. То се нарочито односи на опис предмета истраживања, циљева и резултата пројекта, као и на податке о учесницима.

На Универзитету је креиран списак предмета који се могу држати на енглеском језику, да би се потенцијалним иностраним студентима пружио лакши приступ битним информацијама везаним за мобилност.

Неки елементи међународне сарадње релевантни за друге елементе квалитета, посебно квалитет студијских програма и квалитет наставника, обрађени су у другим поглављима.

Канцеларија проректора за међународну сарадњу пружа стручну и логистичку подршку међународним активностима Универзитета. Годишњи програми рада и извјештаји о реализацији програма рада везаних за активности међународне сарадње објављују се на веб-порталу Универзитета.

4.9. КВАЛИТЕТ УПИСАНИХ СТУДЕНАТА

Универзитет у Бањој Луци мора се трудити да привуче најталентованије студенте јер би се тако постигао битан предуслов за престиж и образовање врхунског кадра. Квалитет је важнији критеријум од омасовљавања и представља универзитетско опредјељење. С обзиром на специфичности факултета / Академије умјетности и студијских програма, сваки факултет / Академија умјетности треба да разради сопствени приступ и стратегију постизања жељеног квалитета. Упис нових студената се врши на основу пријемног испита, а праг успјеха на том испиту усвојен је као услов за упис на студијске програме, заједно са успјехом у средњој школи.

Универзитет може подићи стандарде квалитета при упису, а да не изгуби потенцијалне студенте једино ако осигура да понуда студијских дисциплина буде усклађена са

потражњом, уз висок ниво академских стандарда, како у погледу садржаја тако и у погледу нивоа знања, вјештина и компетенција које се траже.

Подизање улазних критеријума мора пратити и побољшање квалитета наставе и услова студирања, примамљива понуда ваннаставних садржаја, повећање вриједности диплома које се додјељују студентима. Својим радом и оствареним резултатима, Универзитет мора стално потврђивати сазнања која нуди на високом академском нивоу, али да она истовремено подразумевају и висока улазна предзнања и таленте.

Универзитет може показати да поклања пуну пажњу квалитету долазећих студената тако што ће водити детаљну евиденцију о:

- подацима о средњим школама из којих долазе студенти;
- општим успјесима које су у тим школама постигли;
- успјесима из уже области која је предмет њихових студија;
- о наградама и другим постигнућима која показују таленат кандидата.

Темељна евиденција о студентима омогућује анализе са различитих аспеката, као што су:

- профил заинтересованости ученика различитих школа за поједине факултете / Академију умјетности;
- профил заинтересованости ученика поједине школе или града за различите студијске програме, односно факултете;
- поређење успјеха у средњој школи и успјеха на квалификационом испиту, итд.

Високо одговоран приступ овом питању укључиће и праћење напредовања уписаних студената у току студија, као и довођење у везу успјеха на студију са успјехом у средњој школи. Послије низа узастопних анализа може се организовати јавно објављивање резултата, те посјета и афирмација школа са којих долазе студенти који су показали најбоље резултате.

4.10. КВАЛИТЕТ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

4.10.1. Покривености наставе литературом

За сваки предмет потребно је имати основни уџбеник, који потпуно „покрива” садржај предмета. Аутор уџбеника не мора бити наставник Универзитета.

Поред основног уџбеника, студентима се може предложити и друга наставна литература.

Студенти се могу упутити и на литературу на страним језицима.

За извођење практичне наставе, вјежби, теренске наставе и слично, треба да се обезбиједи одговарајући практикуми и упутства.

Наставна литература може да буде доступна у штампаном или у електронском облику.

Факултети, једанпут годишње, треба да праве преглед расположивости наставног материјала.

4.10.2. Квалитет наставне литературе

Механизам осигурања квалитета нових уџбеника уграђен је у универзитетски Правилник о издавачкој дјелатности Универзитета у Бањој Луци [22], кроз прибављање мишљења рецензента. Унапређење квалитета може се остварити залагањем за што објективније и што подробније рецензије. Зато питање избора рецензента заслужује посебну пажњу. Поред тога, овим правилником одређено је да, поред поступка рецензије, минимум

стандарда квалитета наставне литературе подразумијева сагледавање и сљедећих елемената: садржаја, структуре, стила и обима.

Уџбеници чији је квалитет доведен у питање морају бити подвргнути поновној рецензији. За непристрасну рецензију треба ангажовати вањског експерта са провјереном академском репутацијом у датој области. Поред тога, да би потврдио и унаприједио квалитет, Универзитет ће повремено одређене јединице наставне литературе подвргавати оцјени експерата, без објелодањивања њихових имена.

4.10.3. Анкетирање студената о квалитету наставног процеса

Факултети / Академија умјетности дужни су да преиспитују квалитет наставног процеса најмање тако што прибављају мишљење студената о квалитету наставе на појединим предметима. За добијање јединствене слике о квалитету наставе на Универзитету дефинисан је минимални скуп заједничких питања о најбитнијим карактеристикама наставе на сваком студијском програму.

Сви кључни аспекти поступка анкетирања, као што су области анкетирања, циљеви и начела, методе и мјерила, као и остали аспекти прецизније су дефинисани Правилником о анкетирању студената о квалитету наставног процеса [23].

4.10.4. Реализација наставе у школској години

Наставу треба изводити по унапријед утврђеном распореду. Свака измјена распореда, просторна и временска, треба бити на вријеме објављена на огласној табли и на сајту факултета, поред оригиналног распореда наставе. Такође, мора постојати обавјештење о одржавању блок наставе од стране гостујућих професора. Од академске 2022/23. године на нивоу Универзитета примјењују се јединствени обрасци који се односе на израду плана и распореда предавања и вјежби, као и обрасци евиденције о извођењу наставе.

У току академске године, корисно је спровести контролу извођење наставе, методом случајног узорка или у цјелини.

4.11. КВАЛИТЕТ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Универзитет у Бањој Луци непрекидно ради на стварању услова, подстицању, праћењу и оцјени научно-истраживачког, умјетничког и стручног рада и укључивању резултата тог рада у наставни процес. Универзитет укључује и студенте у истраживачке пројекте и настоји да на студијским програмима другог и трећег циклуса обезбиједи адекватну подршку за обуку истраживача, извођење истраживања и постизање релевантних резултата.

Сваки наставник и сарадник треба да, у оквиру своје компетентности, осмишља, припрема и реализује научно-истраживачке, умјетничке или стручне пројекте на републичком и међународном нивоу. Пројекти треба да буду усклађени са стратешким циљевима научног и технолошког развоја Републике Српске, стратешким циљевима Универзитета у Бањој Луци, општим циљевима високог образовања и са потребама друштва и тржишта рада.

Да би наставник могао да држи квалитетну наставу из неке дисциплине, он у тој дисциплини мора имати запажене истраживачке резултате, кроз које потврђује своје вриједности и компетенције и кроз које даје сопствени допринос развоју научне области.

Основни механизам за подстицање истраживања представљају услови о минималном обиму научно-истраживачких резултата неопходних за избор и напредовање у наставничким и сарадничким звањима дефинисани Законом о високом образовању [2] и

Правилником о условима за избор у научно-наставна, умјетничко-наставна, наставна и сарадничка звања у Републици Српској [14].

Универзитет омогућује и друге начине за стимулисање научно-истраживачког и умјетничког рада. Основан је фонд за подстицај и промоцију научно-истраживачког и умјетничког рада на Универзитету у Бањој Луци, из којег се сваке године награђују наставници и сарадници који су остварили значајне резултате кроз објављивање научних радова у индексираним научним часописима или координацију или учешће у међународним научно-истраживачким пројектима. Управљање средствима датог фонда регулисано је Правилником о фонду за подстицај и промоцију научно-истраживачког рада на Универзитету у Бањој Луци [24].

Сваки факултет / Академија умјетности за претходну годину прави преглед најзапаженијих научних радова, пројеката, иновација/патената, организованих научно-стручних скупова, нових издања, уџбеника, и монографија и пријављених докторских дисертација који се уносе и у јединствену базу података ФИС-а.

Универзитет ради годишње планове издавачке дјелатности и усвојио је Правилник о издавачкој дјелатности Универзитета у Бањој Луци [22], којим су дефинисани општи услови, начин објављивања публикација, стандарди и начин провјере квалитета публикација у оквиру издавачке дјелатности.

Прихватањем Одлуке о усвајању Берлинске декларације о отвореном приступу научном знању, Универзитет је подржао нове могућности ширења знања кроз парадигму отвореног приступа преко интернета.

У циљу веће подршке научно-истраживачком раду, Универзитет је усвојио и сљедеће акте: Правилник о поступку правне заштите интелектуалне својине Универзитета у Бањој Луци [25], Правилник о мјерама за повећање видљивости и присутности Универзитета у Бањој Луци и његових чланица на интернету [26], Правилник о поступку утврђивања неакадемског понашања у писаним радовима [27].

Универзитет ће радити на промовисању свих међународних научних конференција у организацији појединих чланица. Посебну пажњу посветиће конференцији „Студенти у сусрет науци – СТЕС”, коју организује Студентски парламент.

Задатак Универзитета је да у наредном периоду побољша видљивост научно-истраживачког рада.

Канцеларија проректора за научно-истраживачки рад и развој пружа стручну и логистичку подршку научно-истраживачким активностима Универзитета. Годишњи програми рада канцеларије објављују се на веб-порталу Универзитета.

4.12. КВАЛИТЕТ ФИНАНСИРАЊА

Универзитет се, као државна установа, у највећој мјери финансира из буџета, а у мањој мјери из властитих прихода, остварених кроз научно-истраживачке пројекте, стручне и друге услуге окружењу. Јавне финансије су гаранција за очување аутономије Универзитета, одржање академских стандарда, једнакост приступа високом образовању и служењу друштвеним интересима. Такође, Универзитет треба да преузме пуну одговорност за рационално трошење додијелиених финансија, да боље реагује на потребе друштва и даје веће резултате.

Универзитет се информисе о структури буџета Републике, учешћу универзитетског гранта у укупном буџету, прати однос према другим јавним потрошачима и према реалном сектору и утиче на власт да постигне сразмјеран, праведан однос.

Универзитет врши контролу и успоставља квалитет у финансијама у складу са Правилником о интерним контролама и интерним контролним поступцима [28], док се јавне набавке на Универзитету врше у складу са Правилником о поступку јавних набавки роба, услуга и радова на Универзитету у Бањој Луци [29] и Правилником о спровођењу поступка јавне набавке путем директног споразума на Универзитету у Бањој Луци [30].

Универзитет прати структуру сопственог буџета, стара се да индекси раста буду „позитивни”, изнаходи нове изворе финансирања, охрабрује факултете да индекс прихода од пројеката брже расте од осталих индекса. Утрошак и коришћење сопственог буџета регулисан је Правилником о критеријумима за коришћење властитих прихода на Универзитету у Бањој Луци [31].

4.13. ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА

Универзитет и његове чланице припремају годишње Извјештаје о показатељима квалитета и на тај начин прате и унапређују квалитет. Основу за то налазе у постојећој Процедуре за праћење и унапређење квалитета [32], која, према Програму рада Универзитета за 2023. годину, треба да се иновира.

5. РЕФЕРЕНЦЕ

- [1] Стратегија развоја Универзитета у Бањој Луци за период 2017–2025. године, (2017).
- [2] Закон о високом образовању, Службени гласник Републике Српске, бр. 67/20 (2020).
- [3] Закон о обезбјеђењу квалитета у високом образовању Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, бр. 26/20 (2020).
- [4] Стандарди за акредитацију високошколских установа Републике Српске, Агенција за високо образовање Републике Српске (2022).
- [5] Стандарди за акредитацију студијских програма првог и другог циклуса студија, Агенција за високо образовање Републике Српске (2022).
- [6] Статут Универзитета у Бањој Луци (2022).
- [7] Правилник о организацији и раду Комитета за обезбјеђење и унапређење квалитета, Универзитет у Бањој Луци (2023).
- [8] Правилник о организацији и раду одбора за обезбјеђење и унапређење квалитета, Универзитет у Бањој Луци (2023).
- [9] Упутство за израду и побољшање студијских програма, Универзитет у Бањој Луци (2011).
- [10] Правилник о почетној акредитацији високошколских установа и студијских програма, Агенција за високо образовање Републике Српске (2021).
- [11] Стандарди за почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма, Агенција за високо образовање Републике Српске (2021).
- [12] Правила студирања на I и II циклусу академских студија, Универзитет у Бањој Луци (2022).
- [13] Правилник о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Бањој Луци (2022).
- [14] Правилник о условима за избор у научно-наставна, умјетничко-наставна, наставна и сарадничка звања у Републици Српској, Службени гласник Републике Српске, бр. 2/22 (2022).
- [15] Правилник о стандардима и нормативима за финансирање јавних високошколских установа, Службени гласник Републике Српске, бр. 85/21 (2021).
- [16] Стратегија интернационализације Универзитета у Бањој Луци (2018).
- [17] Упутство о начину и реализацији пројеката на Универзитету у Бањој Луци (2017).
- [18] Правила за пријаву и реализацију ERASMUS+ пројеката на Универзитету у Бањој

- Луци (2019).
- [19] Правила за пријаву и реализацију СЕЕРУС III мрежа, Универзитет у Бањој Луци (2019).
  - [20] Правилник о поступку закључивања уговора о академској, пословно-техничкој и стручној сарадњи, Универзитет у Бањој Луци (2017).
  - [21] Правилник о међународној размјени студената и особља, Универзитет у Бањој Луци (2022).
  - [22] Правилник о издавачкој дјелатности Универзитета у Бањој Луци (2014).
  - [23] Правилник о анкетирању студената о квалитету наставног процеса, Универзитет у Бањој Луци (2023).
  - [24] Правилник о фонду за подстицај и промоцију научноистраживачког и умјетничког рада на Универзитету у Бањој Луци (2019).
  - [25] Правилник о поступку правне заштите интелектуалне својине Универзитета у Бањој Луци (2023).
  - [26] Правилник о мјерама за повећање видљивости и присутности Универзитета у Бањој Луци и његових чланица на интернету (2015).
  - [27] Правилник о поступку утврђивања неакадемског понашања у писаним радовима, Универзитет у Бањој Луци (2022).
  - [28] Правилник о интерним контролама и интерним контролним поступцима, Универзитет у Бањој Луци (2022).
  - [29] Правилник о поступку јавних набавки роба, услуга и радова на Универзитету у Бањој Луци (2023).
  - [30] Правилник о спровођењу поступка јавне набавке путем директног споразума на Универзитету у Бањој Луци (2015).
  - [31] Правилник о критеријумима за коришћење властитих прихода на Универзитету у Бањој Луци (2021).
  - [32] Процедура за праћење и унапређење квалитета, Универзитет у Бањој Луци (2012).

Број: 02/04-3.1551-6-1/23

Дана, 6. 7. 2023. године

**ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА
РЕКТОР**

Проф. др Радослав Гајанин, с.р